

BÀI GIẢNG NGỮ VĂN 12

TRƯỜNG THPT CHUYÊN NGUYỄN VĂN HÙNG, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

VỢ
nhật
KIM LÂN

Kiểm tra bài cũ

Tóm tắt truyện ngắn *Vợ chồng A Phủ*, cho biết hoàn cảnh sáng tác của truyện ngắn này?

- Tóm tắt:
- Hoàn cảnh sáng tác: Cuối năm 1952 Tô Hoài đi với bộ đội vào chiến dịch Tây Bắc, chuyến đi kéo dài 18 tháng đã để lại cho nhà văn những ấn tượng sâu sắc, tình cảm tốt đẹp, sau chuyến đi này TH viết tập Truyện Tây Bắc (...)

Em có nhận xét gì về cách vào truyện của Tô Hoài ở truyện ngắn Vợ chồng A Phủ ?

- Tô Hoài vào truyện với những lời kể đẹp như thơ, thoang thoảng hương của núi rừng TB. Xong cũng gợi lên một sự vắng lặng “Ai ở xa về....”
- Lời kể hiện lên hình ảnh của một con người với thân phận thấp hèn....cuộc đời của người thiếu phụ ấy khiến cho bạn đọc muốn có một câu trả lời...về sự bất công ấy.

國立中央圖書館臺灣分館 館藏

Wó nhật

WU LAN

I. Tiểu dẫn

1. Tác giả:

📖 Tên thật là Nguyễn Văn Tài (1920-2007).

📖 Quê Huyện Từ Sơn - Bắc Ninh

📖 Xuất thân trong một gia đình có hoàn cảnh khó khăn.

Dựa vào tiểu dẫn trong sách giáo khoa, hãy nêu những nét chính về tác giả tác phẩm?

“Con chú xấu xí”

2. Tác phẩm

a) Xuất xứ, hoàn cảnh sáng tác.

- “Vợ nhặt” có tiền thân là truyện “Xóm ngụ cư” - viết ngay sau Cách mạng tháng Tám và được in trong tập “Con chú xấu xí”. Truyện viết về nạn đói năm Ất Dậu (1945).

b) Tóm tắt truyện

- Tràng là một chàng trai tài năng, lại là dân xóm ngụ cư bị người ta coi thường.

📖 Chỉ vì một lần gặp gỡ, Tràng đã đổi đời.

📖 Vợ Tràng là một cô gái xinh đẹp, sống ở xóm ngụ cư.

📖 Trong truyện, Tràng đã trải qua nhiều chuyện vui.

📖 Tác phẩm kết thúc ở chi tiết vào buổi sáng hôm sau tiếng trống thúc thuế dồn dập, quạ đen bay vù như mây đen. Thị nói về chuyện Việt Minh phá kho thóc Nhật và Tràng nhớ lại hình ảnh lá cờ đỏ sao vàng bay phấp phới hôm nào.

Tóm tắt ngắn gọn truyện “Vợ nhặt”?

c) Nhan đề và tình huống truyện

+ Nhan đề

Vợ: thiêng liêng trân trọng.

Nhặt: nhặt nhạnh lượm lặt một cách tình cờ vu vơ.

→ Kim Lân kết hợp hai khái niệm đối lập tạo nên nhan đề, thân phận con người như cọng rơm cọng rác bên đường.

+ Tình huống truyện

Tràng nhật được vợ:

- Tràng nhớ lại những lúc thiên hạ cười nhạo mình.

- Hãy nêu tình huống truyện của tác phẩm Vợ Nhặt?

- Tràng và vợ còn đeo đuổi nhau.

- Con người đang đối diện với cái đói và cái chết.

→ Đây là một tình huống oái oăm, bi hài, vui buồn lẫn lộn.

→ Tên truyện “Vợ nhặt” và tình huống “nhặt vợ” tạo nên sức hấp dẫn và chiều sâu tư tưởng của tác phẩm.

d) Diễn biến của cuộc hôn nhân

- Hôn nhân không có vẻ đẹp phát từ những lời đùa cợt, từ cái tươi cười, từ cái nhìn trìu mến.

- Cảnh đón dâu.

- Câu hỏi: Em hãy phân tích diễn biến cuộc hôn nhân qua vài thứ lật tẩy nhân giữa Tràng và người “vợ nhặt”?

- Hình ảnh bữa ăn đầu tiên: bữa ăn mặn nhạt, bữa ăn muối ăn vố, bữa ăn cháo (bữa ăn đặc biệt đón con dâu).

→ Hạnh phúc không chỉ nhuộm trong hương vị đắng cay chua xót mà còn như bị nhấn chìm trong đói khát.

d. ý nghĩa của tình huống truyện

- Lên án tội ác của ~~phản~~ Nhật và thực dân Pháp.

- Ca ngợi lòng dũng cảm, mưu trí của anh hùng dân tộc và niềm tin

Qua sự phân tích trên,
hãy rút ra ý nghĩa của tình huống truyện?

II/ Đọc hiểu

1. Bối cảnh chung của nạn đói

- Đầu năm 1940 phát xít Nhật nhảy vào Đông Dương, nhân dân ta lâm vào tình thế bị xâm lược.

+ Nạn đói

Bằng kiến thức lịch sử đã học

- hãy nêu bối cảnh chung của dân tộc ta những năm 1945?

→ Mùa hè năm 1945, khi Nhật đầu hàng Đồng minh, nhân dân lâm vào nạn đói khủng khiếp, hơn 2 triệu người chết đói thê thảm.

a . Không gian, thời gian năm đói

- “Con đường khẳng khiu, gầy guộc”.
 - Không khí “vân lên mùi ẩm thối của rác rưởi và mùi gây của xác người”.
 - Âm thanh: “tiếng quạ trên mấy cây gạo ngoài bãi chợ cứ gào lên từng hồi thê thiết”.
 - ánh sáng: “nhá nhem”, “hai bên dãy phố, úp xúp, tối om, không nhà nào có ánh đèn, lửa”.
 - Thời gian: vào buổi chiều chạng vạng của một ngày, như sự kết thúc đi dần vào đêm tối.
- Khung cảnh điêu tàn rửa nát, tối sầm lại vì đói khát, cuộc sống người dân đi vào ngõ cụt.

c) Con người năm đói

- “Những khuôn mặt thì hốc hác u tối”.
- “Trẻ con: “ngồi ủ rũ dưới những xó tường không

Chân dung con người năm đói hiện lên như thế nào?

- “Người đói dật dờ đi lại lạng lẽ như những bóng ma”.
- “người chết như ngã rạ”.

→ Cõi âm nhòa vào trong cõi dương, trần gian ngập
nghe miệng vực âm phủ, đời người, kiếp nhân sinh
giống như một đồng tro tàn lạnh ngắt.

3. Tâm trạng của các nhân vật trong truyện

a. *Người dân xóm Ngụ Cư*

- Ngụ Cư

Người dân xóm Ngụ Cư có thái độ gì trước tình huống nhặt được vợ của Tràng?

cùng với sự ngạc nhiên, họ đem lại một chút gì đó tươi sáng hơn cho cuộc sống tăm tối thường ngày của họ.

b. Người vợ nhặt

**** Trước khi gặp Tràng:***

- Đói, cái tên cũng không
 - Chỉ một thời gian ngắn, thị đã biến đổi đến thảm hại khiến Tràng phải ngạc nhiên. Tràng quá áo quần tả tơi, đôi mắt thâm xạm xit
- Người vợ nhặt được tác giả miêu tả như thế nào?**

Hãy phân tích tâm trạng của thị?

**** Sau khi gặp Tràng:***

- Người đàn bà này có niềm vui thay đổi:
 - + Đi bên cạnh Tràng về xóm ngụ cư thị có vẻ rón rén e thẹn.
 - + Về đến nhà: khép nép, ngượng ngập, chỉ dám “ngồi mớm ở mép giường”
 - + Sáng hôm sau: thị hoàn toàn thay đổi, “Tràng nom thị hôm nay khác lắm, ro ràng là một người đàn bà hiền hậu đúng mực không còn có vẻ chao chát chỏng lỏn như mấy lần Tràng gặp ở ngoài tỉnh”.
- Tình thương yêu, đùm bọc của Tràng, mái ấm gia đình đã cảm hóa và làm thay đổi tính cách con người.**

c. Nhân vật Tràng

- Ngoại hình xoàng xĩnh, thô kệch, dở hơi và cọc cằn.

- Tràng có một tấm lòng nhân hậu:

+ Trẻ con thích đùa với Tràng.

+ Thấy người đàn bà vì ốm yếu mà ăn, sẵn sàng chấp nhận.

- Hạnh phúc

chọn Nhân vật Tràng được Kim Lân miêu tả như thế nào?

- Vui mừng tâm trạng của anh ra sao khi bỗng nhiên mình có vợ?

+ Vợ Tràng tên là Trạc, một cô gái xinh đẹp, nết na, tháo vát, chăm chỉ, hiền lành.

+ Chuyển thái độ đối với Tràng, tựa hồ như có bàn tay nhẹ nhàng vuốt ve lòng Tràng.

+ Thấm sâu vào tâm hồn Tràng, anh cảm thấy như người vừa ở trong giấc mơ đi ra.

- Tràng ý thức được trách nhiệm, bổn phận, cảm thấy mình “nên người” và nghĩ đến tương lai.

→ Hạnh phúc gia đình đã hoàn thiện nhân cách của nhân vật này.

d. Nhân vật bà cụ Tứ.

- Lúc đầu bà ngạc nhiên, không hiểu, vì bà không giám nghĩ con trai mình lại có thể có vợ, và lại có vợ vào cái thời buổi đói khát này.

- Khi hiểu được con trai.

Khi được Tràng giới thiệu người đàn bà với mình, tâm trạng bà cụ Tứ diễn biến như thế nào?

Sự kiện này đã đem lại cho bà cụ Tứ niềm an ủi và tin tưởng. Bà cụ Tứ, vợ chồng đã tăng sức mạnh cho họ vượt qua thực trạng tăm tối bế tắc. Và các nhân vật ánh lên niềm vui sự sống, về sự đổi đời trong tương lai.

→ Nhân vật bà cụ Tứ mang một ý nghĩa điển hình đặc sắc tiêu biểu cho biết bao bà mẹ Việt Nam nghèo: giàu tình thương, hiểu biết bao dung và không nguôi khát vọng cho con cái được hạnh phúc. Câu chuyện vì thế nên có giá trị nhân văn nhân bản sâu sắc.

4. Đặc sắc nghệ thuật của truyện

- Cốt truyện đơn giản, tự nhiên.
- Giọng văn mộc mạc, giản dị.
- Nhân vật sinh động.

Nhận xét nghệ thuật của truyện ?
(cốt truyện, giọng văn, nhân vật, cách kết thúc truyện)

... đang hướng về phía trước và bắt đầu.

Thảo luận nhóm câu hỏi 6 sgk?

📖 Tạo không khí cho truyện.

- Dùng hình ảnh, chi tiết (không khí nông thôn, tiếng khóc hờ, mùi rác rưởi, ẩm mốc, mùi gây xác chết, người đi lại dật dờ như cái bóng...)

Hình ảnh phá kho thóc Nhật

Chủ đề ?

Truyện lên án tội ác diệt chủng của bọn thực dân phát xít, phát hiện và khẳng định niềm tin khát khao hạnh phúc gia đình và niềm tin mãnh liệt của người dân lao động ở sự sống và tương lai.

III. Tổng kết

“Vợ nhặt”
nghĩa
thời

Nêu giá trị chung của truyện ngắn “Vợ nhặt”?

người
iữa

Bài tập nâng cao

Chiều sâu của sự phản ánh hiện thực bao gồm:

📖 Phản ánh được tính chất khủng khiếp của nạn đói năm 1945.

📖 Khám phá được khát vọng và niềm tin sâu kín trong tâm hồn người lao động.

Tính chất độc đáo trong phương thức phản ánh hiện thực (hấp dẫn, mới lạ, thể hiện sâu sắc chủ đề).

Cũng viết về đời sống người nông dân trước Cách mạng năm 1945 nhưng so với các tác phẩm như: Tắt Đèn, Bước Đường Cùng, Chí Phèo, ... thì Vợ Nhặt có gì khác?

đến
Minh phá kho thóc của Nhật ra cứu đói sao
vàng bay phấp phới hôm nào đã nói lên điều đó.

Câu hỏi ôn tập:

1. Nêu và phân tích ý nghĩa tình huống truyện trong tác phẩm “Vợ nhặt” của nhà văn Kim Lân.
2. Giá trị hiện thực và nhân đạo của truyện ngắn “Vợ nhặt”?